

VIIETEISTKÜMNES PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2022

Ef 5:15–20 (Js 38:16–20; Lk 17:11–19)

- 15 Vaadake siis hoolega, kuidas te elate: mitte nagu arutud, vaid nagu targad,
16 kasutades aega õigesti, sest päevad on kurjad.
17 Seepärast ärge olge rumalad, vaid mõistke, mis on Issanda tahtmine.
18 Ja ärge joo vastuge veinist, millest tuleb liiderlikkus, vaid saage täis Vaimu,
19 lauldes omavahel psalme, hümne ja vaimulikke laule, lauldes ja pilli mängides
kogu oma südamega Issandale,
20 tänades alati Jumalat ja Isa meie Issanda Jeesuse Kristuse nimel.

Sissejuhatus

Efesos oli alates 27. aastast eKr Rooma Aasia provintsi (s.t Väike-Aasia) pealinn, kus resideerus provintsi asevalitseja (prokonsul). Lisaks tähtsusele kaubateede ristumiskohana oli Efesos tuntud seitsme maailmaime hulka arvatud Artemise templi ja sellega seotud kultuse poolest.

Apostel Paulus jõudis Efesosse esmakordselt oma teise misjonireisi lõpul, peatudes seal üsna lühidalt (Ap 18:19j). Teisel korral saabus Paulus Efesosse aasta 56 paiku ning jäi sinna rohkem kui kaheks aastaks: esmalt kuulutas ta, nagu tal kombeks, sünagoogis, kokku kolm kuud (Ef 19:6), hiljem aga, vastuolude tõttu juutidega, kaks aastat [paganaille] Tüünnose koolis (Ap 19:9).

Pauluse viibimine Efesoses lõppes suure kokkupõrkega, mille põhjustas Artemise templi hõbekujusid valmistavate hõbeseppe kartus kaotada ma sissetulek, kui Paulus peaks jätkama oma tõenäoliselt edukat kuulutustööd Efesoses. Mõned Pauluse kaastöölised võeti puhkenud mäsu käigus kinni, linnavõimul õnnestus rahvas siiski maha rahustada ning Paulus liikus Efesosest edasi Makedooniasse.

Kiri efeslastele on kirjutatud vangistuses viibides (Ef 3:1; 4:1; 6:20), tõenäoliselt Roomas, võib-olla samaaegselt Kolossa kirjaga 60. aastate alguses. Kirja toimetab kohale Pauluse abiline Tühnikos, kelle ülesandeks oli valgustada efeslasi apostli käekäigu kohta ning neid julgustada (Ef 6:21j).

Kuigi läkitatud konkreetsele kogudusele, on Efesose kirja sõnum universaalne¹ ning selle keskpunktis seisab jumaliku päästekavatsuse teostumine Kristuses ja Tema kirikus

---

¹ Kuna paljudes käsikirjades puudub kirja esimeses salmis Efesose nimi, on suur osa uurijaid arvamisel, et tegemist oli kõigile Väike-Aasia kogudustele mõeldud ringkirjaga, millele hiljem lisati Efesose kui provintsi pealinna nimi.

(vt nt Ef 1:3–14). Kirja võib jagada kaheks peaosaks: esimesed kolm peatükki käsitlevad eeskätt õpetuslikke, viimased kolm veidi praktilisemaid küsimusi (kuigi tihedalt põimituna õpetuslikega).

Kirja keskseks sõnumiks on kinnitus, et Jumal on kiriku juba enne maailma rajamist Kristuses välja valinud (Ef 1:4) ning oma rahvaks ja lapseõiguse osaliseks ette määranud (Ef 1:5). Apostel kujutab kirikut kui Kristuse ihu (Ef 1:23; 4:16), Jumala eluhoonet ja templit (Ef 2:20jj) ning Kristuse mõrsjat (Ef 5:23–32).

Need, kes usuvad Kristusesse ja on temas ristimise läbi uueks saanud, on päästetud pimeduse, surma ja patu meelevallast ning liidetud Kristuse ihusse (Ef 2:1–10), kusjuures seeläbi on ületatud ka varasem lõhe juutide ja paganate vahel (Ef 2:11–22). Iseennast mõistab Paulus Jumala tööriistana, Tema armu majapidajana, kelle ülesandeks on kuulutada sõnumit, et «paganadki on töotuse kaaspärijad ja sama ihu liikmed ja kaasosalised Kristuses Jeesuses evangeeliumi kaudu» (Ef 3:6).

Möödapääsmatult olulisena rõhutab apostel kiriku ühtsuse hoidmist (Ef 4:1–16), millega kaasneb kohustus pöörduda ära varasemast elust pimeduses ning elada uut elu Kristuses (Ef 4:17–5:20). Eeskätt avaldub ja teostub kristlaste uus elu igapäevastes ühiselu-, s.t eeskätt abielu- ja peresuhetes, mis peavad peegeldama Kristuse ja Tema kiriku ühtekuuluvust (Ef 5:21–6:9). Tegemist on vaimuliku võitlusega, milleks kristlased peavad adekvaatselt relvastuma (Ef 6:10–20).

Keelelisi märkuseid

Vaadake siis hoolega, kuidas te elate – βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε – ehk oleks parem tõlkida sõnasõnaliselt: «Vaadake nüüd, et te käiksite hoolikalt»². Sõna βλέπω tähendab «nägema», «vaatama», «märkama», «[tähelepanelikult] jälgima», ka «ära tundma», «mõistma», «järele katsuma». Sõna ἀκριβῶς tähendab «hoolikalt», «tähelepanelikult», ka «korrekselt», «kõrvalekaldumata» («nööri mööda»). Sõna περιπατέω tähendab «[ringi] käima», «[edasi] astuma» ja tähistab ülekantult ka eluviisi.³

Arutud – ἄσοφοι – sõna ἄσοφος – «arutu», «rumal» – koosneb eitavast eesliitest α ja sõnast σοφός – «tark», «arukas», «vilunud».

Targad – σοφοί – vt eelmist märkust.⁴

² 1739. aasta Piiblis: «Sepärrast katske, kuidas teie õiete hästi ellate».

³ Eelnevat kirjalõiku (Ef 5:1–14) silmas pidades on selge, et apostel peab siin silmas Jumala tahtelevastavast ja valguse lastele kohast elu.

⁴ Tõlkes võiks säilitada originaali sõnademängu: ἄσοφοι vs σοφοί – «arutud» vs «arukad».

Kasutades – ἐξαγοραζόμενοι – sõna ἐξαγοράζω koosneb seestülevast eessõnast ἐκ ja verbist ἀγοράζω – «ostma» –, mis tuleneb sõnast ἀγορά – «kogunemispaik», «kogunemine», ka «turuplats». Niisiis oleks sõnasõnaline tõlge: «ostes välja», «ostes kokku» või ka «ostes tagavaraks».⁵

Aega – τὸν καιρὸν – sõna καιρός tähistab enamasti kindlalt määratletavat aega ja ajavahemikku või kindlaksmääratud ajahetke.

Õigesti – originaaltekstis see sõna puudub.

Kurjad – πονηραί – sõna πονηρός tähendab «kuri», «halb», «rikutud», «täis häda/vaeva/viletsust».

Rumalad – ἄφρονες – sõna ἄφρων – «rumal», «mõistusetu», «uisapäisa tegutsev» – koosneb eitavast eesliitest α ja sõnast φρήν – «mõistus», «arusaamine».

Mõistke – συνίετε – sõna συνίημι – «mõistma», «aru saama» – tähendab sõnasõnalt «kokku viima» või «kokku panema».⁶

Issanda – τοῦ κυρίου – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Joovastuge – μεθύσκεσθε – sõna μεθύσκω tähendab «purju jääma».

Millest tuleb liiderlikkus – ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία – sõnasõnalt võiks tõlkida: «milles on väljapääsuta hukatus». Väljendi mõte on ilmselt selles, et inimene, kes ennast purju joob, ei ole enam võimeline oma käitumist kontrollima ega järjest sügavamale vajumist vältima. Siin ei ole peeta silmas mitte liiderlikkust, vaid üldist (ja täielikku) moraalset (ja füüsilist) allakäiku.⁷

Saage täis – πληροῦσθε – originaali passiivset kõneviisi võiks tõlkida ka «olge täidetud» või «laske end täita».

Vaimu – ἐν πνεύματι – sõna πνεῦμα tuleneb verbist πνέω – «hingama», «puhuma» – ja tähistab sarnaselt heebreä sõnale רוח nii vaimu, tuult kui ka hingeõhku.

⁵ 1968. aasta piiblitõlkes: «pidades...kalliks»; 1989. aasta Uues Testamendis: «ostes kokku».

⁶ Niisiis seisneb mõistmine kogetava mõistuse abil «kokku viimises» (analoogselt näiteks pusle kokkupanemisega), «otste kokku viimises», kusjuures kõige olulisem on seejuures, et see, mida tajutakse ja kuidas tajutavat mõtestatakse, oleks tõde, s.t «kokku viidud» ehk kooskõlas reaalsusega.

⁷ 1968. aasta piiblitõlkes asjakohasemalt: «kust tuleb õnnetu elu»; 1989. aasta Uues Testamendis liiga pehmelt: «millest tuleb ulaelu».

Lauldes omavahel – λαλοῦντες ἑαυτοῖς – sõnasõnalt: «rääkides iseendis»⁸ või «rääkides isekeskis».⁹

Vaimulikke laule – ᾠδαῖς πνευματικαῖς – võiks tõlkida ka sõnasõnalt: «vaimulikke oode».¹⁰

Südamega – τῆ καρδία – sõna καρδία – «süda» – tähistab piltlikult n-ö sisemist inimest, s.t eneseteadvust, eriti hinge ja vaimu keskmena, mõtete, tunnete, soovide, igatsuste, püüdluste «asupaigana», elujõu ja tahte allikana.¹¹

Tänades – εὐχαριστοῦντες – sõna εὐχαριστέω koosneb head tähistavast mäarsõnast εὖ ja verbist χαρίζομαι – «[kellelegi] head meelt valmistama», «heatahtlik olema», «armuline olema» – ning tähendab eeskätt «tänamata», «tänu tooma».

Alati – πάντοτε ὑπὲρ πάντων – sõnasõnalt: «alati üle kõige» või «alati kõige eest».¹²

Jeesuse – Ἰησοῦ – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Kristuse – Χριστοῦ – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea משיח – «Messias», «Võitu».

Nimel – ἐν ὀνόματι – sõnasõnalt: «nimes».

Sisuline analüüs

Efesose kirja viienda peatüki keskseks teemaks on Kristuses uueks saanud inimese – pimeduse asemel valguse lasteks või koguni otsesõnu valguseks saanute – uus, Jumala tahte vastav elu Tema enda eeskuju järgi. Apostli sõnul nõuab see lahtiütlemist igasugusest riivatuses ja kõigest kurjast, uurimist, mis on Issandale meelepärane, ning «igasuguses headuses ja õigluses ja tões» seisneva valguse vilja kandmist. Kristlane ei tohi surnu kombel magada, vaid peab koos Kristusega üles tõusma: «Ärka üles, kes sa magad, ja tõuse üles surnuist, siis särab sulle Kristus!» (Ef 5:14)

⁸ Võib-olla on siin ironiline vihje vastupidisele purjus inimese omaette jauramisele.

⁹ 1968. aasta piiblitõlkes ja 1989. aasta Uues Testamendis: «rääkides isekeskis».

¹⁰ Eesti keele seletava sõnaraamatu järgi on ood «hümnile lähedane ülev lüüriline luuletus, idee, isikule, ajaloo- või loodusnähtusele vm. pühendatud ülistus- v. mälestuslaul».

¹¹ 1989. aasta Uues Testamendis: «[kogu oma] meelega».

¹² 1739. aasta Piiblis: «ikka keige asjade eest»; 1968. aasta piiblitõlkes: «kõige eest alatasa».

Siit järeldub otseselt nõue: «Vaadake siis hoolega, kuidas te elate!» – või teisiti tõlkides (vt vastavat keelelist märkust): «Vaadake siis, et te elaksite hoolikalt!» Sõnaga «elama» on tõlgitud originaaltekstis kasutatud περιπατέω – «[ringi] käima» –, niisiis võib selle manitsuse tähendus olla ka: «Vaadake siis, et te käite ilma komistamata!» Küllap apostel hoiatab siin nii võimaliku usutaganemise kui moraalse languse eest, mille mõlema tagajärjed oleksid rängad, nagu ta juba varem oli manitsenud: «Ärgu ükski petku teid tühjade sõnadega, sest niisuguste asjade pärast tuleb Jumala viha sõnakuulmatute laste peale! Ärge siis saage nende kaaslasteks!» (Ef 5:6j)

Kristlased, valguse lapsed, peavad elama (või käima) nagu arukad, mitte nagu arutud, andes endale muuhulgas selgelt aru ka sellest, et nende päevade hulk ei ole lõputu. Tõlge «kasutades aega õigesti, sest päevad on kurjad» (Ef 5:16) ei ole päris adekvaatne või piisavalt jõuline, kuna nende sõnade tegelik mõte näib olevat iga meile kingitud eluhetke hindamatu väärtuse ja samaaegselt paratamatu mööduvuse rõhutamine: kui me seda koheselt «ära ei osta», siis jääme sellest kui meile kingitud võimalusest, armuannist, pääsemisvõimalusest,¹³ ilma – samal ajal kui mitmesuguseid katsumusi, vaeva, kiusatusi ja lausa kurja jagub igasse päeva ja igaühele piiramatult.

Tähtis on mõista, mis on Issanda tahtmine – Paulusele oli kindlasti tuttav õpetussõna: «Issanda kartus on tarkuse algus ja Kõigepühama äratundmine on arukus» (Õp 9:10) –, ja sama tähtis on Issanda tahtega kooskõlas elamine, Jumalat ennast eeskujuks võttes ja armastuses käies (Ef 5:1). Ühe erilise vastanditepaarina toob apostel esile ühelt poolt enda veinist purju joomise ning teiselt poolt täidetud saamise Jumala Vaimuga. Võib-olla viitab Paulus siin talle kindlasti teada olnud nelipühaloole: Püha Vaimu anni saanud apostleid pilgati, justnagu oleksid nad juba hommikul purjus (Ap 2:13).

Tõenäoliselt ei ole tegemist konkreetselt Efesose koguduse olukorrast ajendatud märkusega – kuigi ei saa välistada, et sealgi võis leida aset samasuguseid ekstsesse nagu need, mida apostel kirjeldab Korintose koguduse puhul.¹⁴ Pigem kasutab apostel kõigile tuttavat kurba näidet elust endast, vastandades selle Jumala poolt võimalikuks tehtud ja uuestisündinuile Püha Vaimu läbi kingitava hoopis teistsuguse eluviisiga.

Viimasest eestikeelsest tõlkest märksa paremini väljendab Pauluse mõtet 1968. aasta piiblitõlge: «Ärge joo vastuge viinast, kust tuleb õnnetu elu...» Võime siin mõelda mitte ainult alkoholismile, vaid kõikvõimalikele muudelegi sõltuvustele, mis allutavad inimese niivõrd oma meelevallale, et hävitavad viimaks nii tema enda kui pahatihti ka tema lähedaste elu. Probleem ei ole mitte ainult selles, et purjus inimene ei suuda end sel konkreetsel purjusoleku hetkel kontrollida ega valitseda, vaid asja jätkudes leiab ta end

¹³ «Ennäe, nüüd on ülisoodus aeg! Ennäe, nüüd on päästepäev!» (2Kr 6:2)

¹⁴ «Kui te nüüd kokku tulete, siis ei saa pidada Issanda õhtusöömaaga, sest igaüks võtab sööma asudes ette omaenda toidu, ja mõni jääb nälga, ja mõni on joobnud.» (1Kr 11:20j)

üsna pea täiesti väljapääsmatus olukorras, mis, nagu öeldud, halvab ja hävitab kogu tema elu. Vaid vähesed suudavad end ilma välise abita aidata – kui laiendame selle nüüd kogu langenud inimkonnale, kes on patu, kurja ja surma meelevaldas, siis on täiesti kindel, et ilma välise abita, s.t ilma Jumala armu ja Jeesuses Kristuses teostunud lunastuseta, ei oleks meil mingit pääsemislootust. Nii ei räägi Paulus siin mitte «liiderlikkusest», nagu viimane eestikeelne tõlge, ja tegelikult isegi mitte «õnnetust elust», mis on liiga pehme väljendus, vaid tõepoolest lootusetust hukatusele määratusest – ja kindlasti mitte ainult joodikuid silmas pidades.

Vastandiks taolisele lootusetule ja väljapääsuta olukorrale on Vaimust täidetud saamine, s.t [veest ja] Vaimust uuestisündinute, Jeesuses Kristuses Jumalaga lepitatute, pimeduse asemel valguse lasteks saanute uus elu «tõe õiguses ja vagaduses» (Ef 4:24). Juba kirja alguses julgustas apostel efeslasi kinnitusega, et nad on «kinnitatud töötatud Püha Vaimu pitseriga; selle Vaimu, kes on meie pärandi tagatis» (Ef 1:13j), neid ühtlasi veidi hiljem manitsedes: «Ärge kurvastage Jumala Püha Vaimu, kes on kinnitanud teid oma pitseriga lunastuspäevani.» (Ef 4:30)

Nagu vein inimesed tihtipeale (vähemalt esialgu) laulma paneb, nii paneb inimesed laulma ka Jumala Püha Vaim – «psalme, hümne ja vaimulikke laule» (Ef 5:19). Aga mitte ainult suuga, vaid «kogu südamega» – ning mitte iseenda (nagu tihtipeale veinist joovastunute puhul), vaid Issanda kiituseks. Kuigi apostel kasutab järgnevalt sõna εὐχαριστέω – «tänu andma» –, millest pärineb ka sõna «eucharistia» ehk armulaud, ei maksa ilmselt arvata, nagu ta peaks siin silmas kitsalt liturgilist konteksti. Kui kristlased peavad mitte ainult isekeskis, vaid ka iseendas (vt vastavat keelelist märkust) ning kogu oma südamest Jumalale kiitust laulma, siis ei tähista see mitte ainult jumalateenistusel, vaid alati ja kõikjal toimuvat – täpselt nii, nagu järgnevalt öeldaksegi: «...täna alati üle kõige (või kõige eest – vt vastavat keelelist märkust) Jumalat ja Isa meie Issanda Jeesuse Kristuse nimel.» (Ef 5:20)

Viimase sõna võib tõlkida ka «nimes», ja sellisel juhul oleks veelgi rõhutatumalt tegemist selle teadvustamisega, et kristlastena oleme valitud, kutsutud, päästetud, uuesti sünnitatud, elavaks tehtud, Jumala omaks saanud ja taevasesse olukorda asetatud mitte ainult «Kristuse läbi», vaid sõna otseses mõttes ja eksklusiivselt «Kristuses», s.t me oleme ristimise kaudu Temasse liidetud ja Tema Jumala endaga ühendatud ning Tema ise elab usu kaudu meie südameis (vrd Ef 3:17).

Ühelt poolt tähendab see julgustavat teadmist, et oleme tõepoolest Jumala omad, Tema pärisosa, keda Ta ei jäta – armastades meid, nagu truu abielumees oma naist –, teisalt aga on see kainestav manitsus mitte unustada, et oleme päästetud ja sellesse uude olukorda asetatud üksnes armu läbi ja usu kaudu ning see ei ole meist enestest, vaid see on and Jumalalt, «sest meie oleme Tema teos, Kristuses Jeesuses loodud heade tegude tegemiseks, nii nagu Jumal on juba enne meile seadnud, et me teeksime seda» (Ef 2:8.10).

Jutluseks

Viieteistkümnenda nelipühajärgse pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Tänulikkus». Teema on otseselt seotud kirikukäsiraamatu lugemiskava esimese lugemisaasta Evangeeliumiga (Lk 17:11–19), mis kõneleb kümnest Jeesuse poolt tervendatud pidalitõbisest, kellest vaid üks – põlatud samaarlane – tuli tagasi Teda tänama. Pühapäeva teemat selgitatakse Jumalateenistuste käsiraamatus järgmiselt: «Pühapäeva piiblitekstid räägivad tänulikkusest ja tänamatusest. Jeesus aitas eriti teiste poolt hüljatud inimesi. Nendest inimestest, keda Ta aitas, tulid vaid vähesed tagasi Teda tänama ja kinnitama oma usku Temasse. Teisi pahandas see, et Jeesus ei tegutsenud nende soovitud viisil. Kuid Jeesus soovis head kõigile, vahet tegemata isikute vahel.»

Esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Js 38:16–20) on lõik surmani haige kuninga Hiiskija tänulaulust pärast seda, kui ta oli Jumala armu läbi imeliselt paranenud. Hiiskija tunnistab, et Issand on ainus, kes päästab ja teeb terveks, kes annab inimesele elu ja hoiab teda elus.

Epistli üle jutlustades ja teisi pühakirjalugemisi silmas pidades võiks keskenduda Kristuses päästetute, Jumalaga lepitatute ja üles äratatute, varasemalt pimeduse, nüüd aga valguse laste uuele elule, millega nad järgivad Jumala enda eeskujut ning milles nad on kutsutud käima Issanda tahtmise kohaselt. Rõhk ei peaks siiski olema mitte niivõrd kõlbelisel eluviisil – kuigi ka see on oluline –, kuivõrd Jumala päästval armul ja väel Kristuses, kes on meie ainus lootus. Pauluse enda poolt toodud võrdpilti kasutades: ilma Kristuseta ja Temas ilmunud Jumala armuta oleme nagu alkohoolikud, kes mitte ainult ei joo ennast aeg-ajalt (või alata) purju, vaid hävitavad kogu oma (ja paljude teistegi inimeste) elu – Pühas Vaimus uuestisündinutena ja sellesama Vaimuga täidetuna elame aga uut elu Kristuses Issanda kiituseks ning nii iseendale kui teisele õnnistuseks.¹⁵

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Me oleme valguse lapsed. Apostel rõhutab seda, vastandades meie praeguse elu lunastatutena ja Kristuses uuestisündinutena meie endisele elule pimeduses ja jumalakartmatuses. Valguse lapseks olemine tähendab Jumala enda eeskujuks võtmist: lahtiütlemist kõigest, mis on rikutud ja kuri, ning elu «igasuguses headuses ja õigluses ja tões». Paulus manitseb meid hoolikusele ja tähelepanelikkusele, et me ei koperdaks nagu pimedad ega tormaks nagu arutud, ei komistaks ega kukuks, ei raiskaks meile kingitud kallist aega, vaid peaksime seda kalliks ja kasutaksime iga hetke oma hingeõndsust silmas pidades – teades, et vastasel juhul matavad meid enda alla kiusatused ja kurjus, millest ei ole puudust üheski päevas.

---

¹⁵ Paulus jätkab Efesose kirja 5. peatüki lõpuosas ja 6. peatükis nn kodukorraga, milles ta näitab, mil viisil Kristuses teostunud lunastusest osasaamine muudab ja mõjutab inimeste ja kogukonna elu.

2. Kõiges selles ei saa me loota mitte iseendale, vaid üksnes Jumalale ja Tema armule Kristuses. Ei ole nii, et Kristus on meid kord lunastanud ja nüüd peame ise hakkama saama – Temast lahus ei suuda me midagi. Temast lahus oleme nagu alkoholi- või mõnda muusse sõltuvusse sattunud inimene, kes on võimetu sellest omal jõul välja rabelema (õigupoolest võib juhtuda, et mida rohkem ta rabeleb, seda sügavamale ta vajub). Iseenda hooleks jäetud inimene – ja inimkond – on lootusetus, väljapääsmatu hukatuse olukorras. Meie ainus lootus on Jumal, kes võib meie peale halastada ja meid terveks teha, nagu lootsid Jeesusega kohtunud pidalitõbiseid tänases Evangeeliumis.

3. Jumal on meie peale halastanud, Ta on meid terveks teinud. Ta on meid Kristuses lunastanud, Ta on meid omaks võtnud, Ta on meid uuesti sünnitanud, meile uue ja igavese elu kinkinud. Jumal on see, kes meid jätkuvalt elus hoiab – oma eluandva Vaimu läbi, kelle Ta on meisse valanud ning kelles kogu meie elu võib saada kiituslauluks Issandale. Kord olime pimedus, kord olime nagu elavate keskelt pagendatud pidalitõbised või too väärusuline ja põlatud samaarlane, kellega jumalarahvas oleks vältinud kokkupuudet isegi siis, kui ta poleks olnud pidalitõbine. Nüüd aga oleme valgus, oleme puhtaks pestud ja pühitsetud, oleme saanud õige jumalatundmise ega pea enam ekslema ega komistama nagu rumalad. Meil on veelgi rohkem põhjust Jumalale tänu tuua kui neil kümnel pidalitõbisel, kellest paraku vaid üks seda tegi¹⁶ – sest meile pole kingitud mitte ainult peagi taas koost pudenev maine ihu, olgu see kuitahes puhas ja laitmatu, vaid meile on tõotatud igavene elu Kristuses, kelles võime alati ja üle kõige tänada ja kiita Jumalat, meie Isa.

---

¹⁶ Siinkohal pole oluline mitte ainult see, et terveks saanud samaarlane tuli tagasi tänama, vaid veelgi enam see, et ta tuli tagasi Jeesuse juurde, ilma kelleta inimese elu on ja jääbki pidalitõveks.